

DÜNYA NÜFUS GÜNÜ (11 Temmuz 2023)

Dünya nüfusunun 1 milyara çıkması yüzbinlerce yıl almıştır. Oysa sadece iki yüz yıl kadar kısa sürede dünya nüfusu 7 katına çıkmıştır. Artan nüfus çeşitli etkileri beraberinde getirmektedir.¹ Bu konulara dikkati çekmek ve çözümler üretmek amacıyla Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından, 1989 yılında dünya nüfusunun 5 milyar insana ulaştığı tarih olan 11 Temmuz "Dünya Nüfus Günü" olarak kabul edilmiştir.² Dünya Nüfus Günü ilk olarak 11 Temmuz 1990'da 90'dan fazla ülkede kutlanmıştır. Birleşmiş Milletler tarafından her yıl çeşitli temalar belirlenerek belli bir konuya daha fazla dikkat çekilmektedir.³

1990'dan sonra daha da hızla artan nüfus artışını getirdiği olası risklerin ortadan kaldırılması için dünyada bazı girişimler olmuştur. Bunlardan en önemlileri 1994 yılında Kahire'de yapılan Nüfus ve Kalkınma Programı (ICPD) ve Kahire toplantısının 25. yılında düzenlenen ICPD25 Nairobi zirvesidir. Bu iki önemli toplantıda önümüzdeki yirmi yıl için nüfus ve kalkınma alanında ulusal ve uluslararası eylem için bir rehber olarak bir eylem programı kabul edilmiştir. Bu konferansa 180'den fazla devlet katılmıştır. Bu yeni eylem programı nüfus ve kalkınma arasındaki çözülmez ilişkiye vurgu yapmış ve yalnızca demografik hedeflere ulaşmak yerine, evrensel olarak kabul görmüş insan hakları standartları çerçevesinde bireylerin ihtiyaçlarını karşılamaya odaklanmıştır. Bu programın kabulü, nüfus konularını sosyo-ekonomik kalkınma önerilerine etkili bir şekilde entegre etmek ve gelecek nesiller de dahil olmak üzere tüm bireyler için daha iyi bir yaşam kalitesi elde etmek için yeni bir taahhüt ve kararlılık aşamasını işaret etmektedir.⁴ Yakından bakacak olursak dünya nüfusu 1999 yılında 6 milyara ve 2011 yılında 7 milyara ulaşmıştır.⁵ 2023 yılında ise dünya nüfusu 8,045 milyara ulaşmıştır. İdeal bir dünyada 8 milyar insanın, haklar ve seçimlerle güçlendirilmiş daha sağlıklı toplumlar olarak yaşaması gerekmektedir. Fakat insanlar cinsiyet, etnik köken, yaş, sınıf, din, yeti kaybına dayalı olarak hala ayrımcılığa, tacize ve şiddete maruz kalmaktadır. Bununla birlikte 2023 yılında dünyada kadın başına toplam doğurganlık hızı 2.3 olarak hesaplanmıştır.⁶ Bu nüfusun daha da artacağını göstermektedir. Üreme insan haklarından biri olmakla birlikte dünyadaki nüfus artışının üçte biri planlanmamış gebelikler nedeni ile olmaktadır. Bu nedenle ülkelerin bireylerin aile planlaması yöntemlerine erişimlerinin sağlamaları gerekmektedir. Bugün, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarında da benzer şekilde cinsel sağlık ve üreme sağlığı ile

¹ World Population Day [İnternet] <https://www.un.org/en/observances/world-population-day> Erişim: 01.07.2023

² Dünya Nüfus Günü [İnternet] <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dunya-Nufus-Gunu-2022-45552> Erişim: 01.07.2023

³ World Population Day [İnternet] <https://sdg.iisd.org/events/world-population-day-2023/> Erişim: 01.07.2023

⁴ Conferences-Population [İnternet] <https://www.un.org/en/conferences/population/cairo1994>

⁵ Dünya Nüfus Günü [İnternet] <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dunya-Nufus-Gunu-2022-45552> Erişim:02.07.2023

⁶ World Population Dashboard [İnternet] <https://www.unfpa.org/data/world-population-dashboard> Erişim:02.07.2023

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI
TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2022/2023-66)

toplumsal cinsiyet eşitliğinin daha müreffeh ve sürdürülebilir bir gelecek için gerekli olduğu açıkça kabul edilmekte ve aynı nokta vurgulanmaktadır.

Dünyada doğumda beklenen yaşam süresi 76 yıl olarak kaydedilmiştir. Bu sayı Orta Afrika Cumhuriyeti'nde 53.1 iken Japonya'da 84.3 olarak kaydedilmiştir.⁷ Ülkemizde ise doğuştan beklenen yaşam süresi 78,3 yıl olmuştur. Ülkeler arasındaki fark nüfus artışının yanında beklenen yaşam süresindeki eşitsizliklere dikkati çekmektedir. Ülkelerin önem vermesi gereken konulardan bir diğeri ise doğuştan beklenen yaşam süresi ile doğuştan beklenen sağlıklı yaşam süresi arasında farktır. Sadece yaşam beklentisinin artması yeterli değildir. Ülkelerin vatandaşlarına gerekli hizmeti sağlayarak aradaki farkı kapatmaları önem arz etmektedir. Nüfusun artması ile yaşlı nüfus yüzdesinde artış olmaktadır. Birleşmiş Milletler verilerine göre 60 yaş ve üstü nüfusun, gelişmiş bölgelerde 2010'da yüzde 22'den 2050'de yüzde 33'e, az gelişmiş bölgelerde ise yüzde 9'dan yüzde 20'ye çıkması beklenmektedir. Yaşlı nüfusun artması yaşlıların becerilerini artırmaya yönelik yeni alanlara ihtiyaç olduğunu göstermektedir.⁸ Bu becerilerin arttırılması artan nüfus artış hızının ülkeleri ekonomik olarak zora sokmasını önleyecektir. Ayrıca kişilerin verimliliğinin devam etmesi duygusal, ekonomik, sosyolojik olarak refahını attırmaya, yoksulluğu azaltmaya yardım edecektir. Buna ek olarak eğitim, barınma, temiz su, gıda ve enerjiye evrensel erişimi sağlama çabaları da sosyal refahı olumlu etkileyecektir. Bireylerin ihtiyaçlarını daha sürdürülebilir bir şekilde ele almak için politika yapıcılar, dünyada kaç kişinin yaşadığını, nerede yaşadıklarını, kaç yaşında olduklarını, hangi sorunlarla yaşadıklarını bilmeli ona göre politika geliştirmelidirler.⁹

Nüfus, her şeyden önce insanlarla, sağlıklı, güvenli ve müreffeh bir gezegende 8 milyarın tamamının özgürce ve eksiksiz, onur ve haklar açısından eşit yaşaması için koşulları yaratmakla ilgilidir. İnsanlara ve potansiyellerine, haklarına ve seçimlerine yatırım yaptığımızda, tüm insanlık fayda sağlar.

⁷ The Global Health Observatory [İnternet] [https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/life-expectancy-at-birth-\(years\)](https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/life-expectancy-at-birth-(years)) Erişim:02.07.2023

⁸ Newsroom [İnternet] https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_184969/lang-en/index.htm#:~:text=The%20global%20%E2%80%9Cwar%20for%20talent,Population%20Day%20on%20July%202011. Erişim:03.07.2023

⁹ World Population Day [İnternet] <https://www.un.org/en/observances/world-population-day> Erişim:03.07.2023

Bu doküman, Dr. Sevgi Kargı ve Dr. Muradiye Cengiz tarafından, Doç. Dr. Mahmut Sadi Yardım danışmanlığında 06.07.2023 tarihinde hazırlanmıştır. Bilgilendirme notunun aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik vb. ortamlarda kullanılması önerilmektedir:

Kargı S, Cengiz M, Yardım MS. 11 Temmuz Dünya Nüfus Günü Bilgilendirme Notu-HÜTF Halk Sağlığı AD Toplum İçin Bilgilendirme Serisi 2022/2023-66. [İnternet] <http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/>. Erişim: 07.07.2023.